

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Jn festiuitatib[us] sanctoru[m] Mensis iulij

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

In festo visitationis Marie virginis

Esis aptus ad abulā
dū: resoluerat em
Petr⁹ cingulū suū
ut vest⁹ posset pe-
des coquere p̄ fri-
giditatē carceris.
a Et calcia te
ca. tu. Ly. Est aut̄
caliga gen⁹ calcia-
mēti nō hñt conti-
nug pedes. **b** Et
fecit sic. Et dix.
illi. Circūda tibi
vesti. tuū t seq.
me. Et eri. seq.
eū. Et ne. qz ye.
ē qd̄ he. p ange.
est. aut̄ se vi. vi
de. Ly. fortitudo
ei carceri t diligēs
custodia fecerat si-
bi imaginationē d
euadendi ipotētia
pter qd̄ re gestaz
fomniū estimabat.
c Trāseū. aut̄
pr. Glo. ordi. pri-
mā quaternione cu-
suis. **d** Et secū.
custodia. i. secun-
dus quaternionem
cum slās: qui oēs
erant oppressi som-
no. **e** Cenēst
ad vor. fer. Ly.
ra. erat exterior ps
carceri. **f** Que
ducit ad ciuitatē:
q̄ vltro aper-
et eis. virtute di-
uina vel angelica.
g Et erēutes
processerunt vi-
cum yñū. ad ma-
iore Petri affec-
rationē. **b** Et
cō. disces. ab eo
ang. subito dispa-
rendo. **i** Et De
sucinge te
angelus ad eū: p̄cēngere t cāl-
sundue. s sandalia.
a cia te caligas tuas: t fecit sic: et di-
xit illi: Circūda tibi vestimentū
angelus de carcere.
tūum t sequere me. Et exiens se-
quebat eum: t nesciebat qz verū
est qd̄ fiebat p̄ angelū. Existima-
bat aut̄ se vilū videre. Trāneū
termo t secundus quaterni vigilabant ante me
diam noctē: t alii duo quaterniones post.
d tes aut̄ primā et secundā custo-
diam vñerunt ad portaz ferreā
q̄ sponte et per vir-
tutem angeli. s pe carcere.
s ta est eis: et exēutes processerūt vi-
s in hierusalem. s euauit.
b cum yñū: et cōtinuō discessit ab
eo angelus. Et petr⁹ ad se reuer-
s non estimo sicut prius credebā
fomniū et visionem.
sus dixit: Nūc scio vere quia mi-
sit dñs angelum suum: et eripuit
me de manu herodis: t de oī ex-
pectatione plebis iudeorum.
l In festo visitatiōis M̄ariæ.
Cantic. II. a. circa medium.

Ece iste vēit
cordibus fidelium per erul-
tationē spiritus et leticie.
s obſcēs sanctior.
saliens in montibus transiliens k
loquitur ecclēia.
colles. Silis est dilect⁹ meus ca- l

tr⁹ ad se reuer. di
xit. Nūc scio ve-
re qz mi. dñs an-
gelū suū t eripi-
ut me de ma. he-
rodis: t de oī
expecta. ple. iu-
deoz. Lyra. tūc
enim pcepit q̄ nō
erat somnium sed
res gesta.

Ece iste Postilla

Evenit sa-
liens in
mō. tē.
Ante initū illius
lectiōis habeb̄ i eo
dē ca. Lqua ei sub
capite meo: et der-
tera illi amplera-
bit me. Tūc sequi-
tur presens epla.

k Ecce iste ve-
salies in monti.
trāssi. Glo. de si-
nu patria in vterū
virginis: de vtero
M̄arinis in presepi-
um: de prelepiō in
mundū: d̄ mundo
in patibulū: d̄ pati-
bulo in sepulchrū:
de sepulchro econ-
uerso in mundū: et
de mundo ad pris-
de pte. **l** Silis
est dilect⁹ meus
capree. ppter vi-
sum acutū: quia tā
cum acutū habet
in videndo q̄ a re-
motis videt vena-
torem venientem:
t loca alta ascēdit:
t a venatore nō vi-
det/ sed venatores
videt. Sic spiritu-
aliter de cūcta vi-
det. vnde. Omnia No. 4

A nuda et agta sunt oculis eius. a Chin-
nuloc⁹ ceruorum. id est cervi cervi vel
capre. ppter velocitatem. Winnulus em⁹
se cornibus non potest defendere: ct ideo
fugit inequentes. Hdiu potest. b **Cen-**

culosa est. k **Amica mea.** per chari-
tatis latitudinem. l **Coluba mea.** per
intentionis rectitudinem. m **Fornicata**
mea. p morum honestatem. n **Et veni**
scz in tuam recreationem. o **Sia em hy-**

tran.

i. congelatio

paganoy nolentis

um fidem recipere

p **Imber ab.**

r recessit. i. tyran-

norū persecutio.

q **Flores ap.**

i. odores bonorū

operum. r **In**

Terra nostra. i. in

Ecclesia. s **Tē-**

Pus puta. adue-

nit. id est tēp⁹ ad

refecandum vitia.

t **Vox turtu.**

id est sp̄sancti.

v **Audi.** éin t.

no. i. in cordib⁹ ele-

cōr: quia sicut tur-

tur in occulto can-

tat i cātu gemit:

sic sp̄sctus occul-

ta reuelat: vt aīaz

i q̄ habitat gene-

re faciat p pniam.

x **Fic⁹ pigror-**

su. Fic⁹ em primo

fert fruct⁹ inutiles

Scđo vō veles t

matureos: sic sit sy-

nagogia pmo ptu-

lit fruct⁹ imatureos

t inutiles: deinde ch̄i-

stū t ap̄los tāc⁹ fru-

ct⁹ matureos et vti-

les nob̄ misstranc.

y **Uli.** flo. eccle-

giaculares d̄turib⁹

suis. z **Dedecit**

odo. su. Surge

p. ami. m. t ve-

colū. mea iu fo-

raminib⁹ pe. id ē

ch̄istivulnerib⁹.

B ipse stat post pa-
no. s. carnē assumē-
do: diuinitas ei la-
tet in humanitate.
C **Respicies p-**
fe. i. p ap̄los illōi-
nates eccliaz. Sic em⁹
p fenestrā radi-
us sol illuminat do-
muz sic ch̄ist⁹ per
ap̄los eccliaz illōi-
nauit. d **Pro-**
spi. i. de lōḡ alpi-
ciēs. e **Per cā-**
cellos. i. p priar-
chas eccliaz illu-
minando. Sic em⁹
p forāmē magnu-
transit magnu lu-
mē: t p paruū forā-
mē parauū lumen
trāsit: sic p apostolos
sicut per fene-
stras magnas ma-
gnū lumē in eccl-
eia lucit: p patriar-
chas paruū de lumi-
ne trāsit: sicut per
pua foramina que
cancelli dicuntur.
Sunt em cancelli
parua foramina i
fenestra / virgula/
ta per virgas can-
cellatas: per quos
quidē modicuū de
lumine transit.
C **En dilectus**
meus. scz ch̄ist⁹.
S **Loquit mi-**
hi: scz. b **Sur-**
ge: ab ocio.
C **Propera.** qz
via in qua es peri-

culosa est. k **Amica mea.** per chari-
tatis latitudinem. l **Coluba mea.** per
intentionis rectitudinem. m **Fornicata**
mea. p morum honestatem. n **Et veni**
scz in tuam recreationem. o **Sia em hy-**
tran. i. congelatio
paganoꝝ nolentis
um fidem recipere
p **Imber ab.**
r recessit. i. tyran-
norū persecutio.
q **Flores ap.**
i. odores bonorū
operum. r **In**
Terra nostra. i. in
Ecclesia. s **Tē-**
Pus puta. adue-
nit. id est tēp⁹ ad
refecandum vitia.
t **Vox turtu.**
id est sp̄sancti.
v **Audi.** éin t.
no. i. in cordib⁹ ele-
cōr: quia sicut tur-
tur in occulto can-
tat i cātu gemit:
sic sp̄sctus occul-
ta reuelat: vt aīaz
i q̄ habitat gene-
re faciat p pniam.
x **Fic⁹ pigror-**
su. Fic⁹ em primo
fert fruct⁹ inutiles
Scđo vō veles t
matureos: sic sit sy-
nagogia pmo ptu-
lit fruct⁹ imatureos
t inutiles: deinde ch̄i-
stū t ap̄los tāc⁹ fru-
ct⁹ matureos et vti-
les nob̄ misstranc.
y **Uli.** flo. eccle-
giaculares d̄turib⁹
suis. z **Dedecit**

odo. su. Surge

p. ami. m. t ve-

colū. mea iu fo-

raminib⁹ pe. id ē

ch̄istivulnerib⁹.

In festo Marie magdalene

Ea In cauer. ma. i. lateris christi vul-
nere. b **O**ste. mi. fa. tu. i. cōuersatio-
nē tua. n. alienā sicut hypocrite. c **S**o-
net vox tua. i. predicatione tua. d **I**n
auri. me. i. honorem meum. e **T**or
em tua dul. i. p̄di-
cacio tua. f **E**t
facies tua de. l.
q̄n p̄dicatione cor.
respondet vita.

sui. sc̄ de bono premio recipiendo. Dicit
hic vir ei. doctor bono: in cuius persona di-
cit: Hanc amavi et exquisui a iuuentute
mea: et quesui sp̄sam mibi eā assumere.

h **E**t spo. nō indi. q̄ in p̄mō dupli-
cē stola habebit. s.
stola corporis et sto-
la anie. i **R**ed-
det ei. s. sponlo ta-
li. m **B**onū et
nō malū oībus
dieb̄ vīte suę. l.
bonū ḡe in presen-
ti. r. gl̄e in futu-
ro. n **Q**uesi. lanā
zli. r. ope. est co-
si. ma. su. Verla-
nā z linū. intelligū
tur hic dicta sacro-
rum doctoꝝ ad de-
claratiōē veritati
sacre scripture.

o **F**acta ē q̄si
na. isti. d. lō. por-
tas pa. lu. Ly. sic
em i nauī instito-
portant diversa vi-
te humanae necessa-
ria: sic i sacra septu-
ra cōtinent oīa ne-
cessaria ad salutē.
p **D**e noc. sur.
id est surgere fecit.
Amor eius sacre scri-
pturę idūcīt docto-
res bonos. r. disci-
pulos ad surgeñū
de nocte p. studio
z orōne. p. **D**e-
ditꝝ pre. do. su-
is. r. ciba. an. su-
is. In hebreo ba-
bet annona: q̄ sa-
cra scripture resū-
cit studētes in ea si-
deliter r. diligenter.
r **C**onsidera-
uit agrum. Ager
iste ē disciplina stu-

Postilla.

Pro. as
inue.
pcul
z de vlti. rc. An
initiū illi. lectionis
locut̄ est sp̄sctus
per Salomonē di-
cēs: Aperi os tuā/
z decerē qđ iustū
ē: r. iudica pauzez.
Ly. i. exerequere iu-
sticiā p. paupibus/
q̄n habēt iustā cau-
fa. Tunc seq̄ p̄ns
epla. g. **A**duili.

Beth
Gimel
Dolech
He
Vou
Saen

for. q̄s inue. In
ista eppla ponit cō-
mēdatio fort̄ mu-
lier. Et doctores
catheolici cōmunic-
dūt. q̄ p. mulierē
fortē intelligit la-
cras scriptura. Et hāc
expositionē p̄seq̄/
tur Nicola⁹ de Ly-
ra: sup̄ p̄sente epi-
stola di. g. **A**hu-
liarem fortē. Isla-
era scripturā: q̄ cō-
tinet scientiā et in-
uiolabile veritatē.
b **Q**uis inue.
q. d. pauci attingūt
ad eius plena noti-
ciam. i. **D**ocul
er de vlti. finib⁹
pcū eius. Lōfi-
dit in ea cor viri

Estende mibi faciē tuā. Sōnet
p̄dicator tuor.
d vox tua in aurib⁹ meis. Vox em̄
suane. Ex quo s̄cōscientia fidelium.
tua dulcis: et facies tua decora.

In festo beatę Marię mag-
dalene. Proverbiorū. XXXI. b.
circa principium.

Procul z de vltimis finib⁹ preciū
potest vir illi confidere.
cius. **L**onfudit in ea cor viri sui:
gravis z multissima lucris
et sp̄olijs nō idigebit. **R**eddet
mulier vīro. fēdorale: r adiuuat ad sp̄uale
ei bonū r nō malū oībus diebus m
laborando. fēlando. fēndo
vīte suę. **Q**uesi. lanam z linū n
opere
et operata est consilio manuum
fidelis mulier
suarum. **F**acta est quasi nauis o
mercatoris z acquirens
institutoris de longe portans pa-
vite necessaria z valde mane.
nem suum. **B**enocte surrexit: p
deditꝝ p̄dā domesticis suis: q̄
sustentat. nō vīte
annonam z famulus

et cibaria ancillis suis. **C**ōsid-

A dū celestis: ut dicit Gregorius homilie xxxvii.
a **E**t emit eū. i. emi fecit a studentib⁹
p domationē carnis/redigendo ea ī obse-
quiū spūs. b **D**e fructu manū suā
arū plā. vinea. i. exēplo vite ī vīdo do-
ctrine fecit fideliā
multiplicationē: q̄
sunt palmices vi-
neq̄ domini: ut di-
cet Gregorius homilie
vii. c **A**ccinxit
fortitudine lum-
bos suos. i. accin-
gi fecit lūbos stu-
diosorū cingulo ea
stirat. d **E**t ro-
borauit bra. su-
um. p multiplicati-
onē boni operis.
e **C**ustodit et
vi. q̄r bo. est nō.
eius. L y. p experi-
entia dulcedinis ex
studio sacre scripturæ
resulat. f **M**ō
extin. ī nocte. i.
morte. g **C**u-
ceria ei⁹. i. clau-
tas suę noticieſ/ sed
magis augēbitur.
h **A**manū suā
mi. ad for. In be-
bīo habet ad ver-
tebrā qđ est qđā cir-
cul⁹ aliq̄ntulā pon-
derosus ī inferiō-
rē fūse positus: ut
recte ī ordinatē et
expeditē trāt. Et
huic dico cōsonat
qđ subdit. i **E**t
digiti ei⁹ ap. fu-
sū. Per vertebrā
hic intelligit recta
intentionē opus diri-
gens. k **C**ada-
nū suam aperiu-
it inopi: et pal-
mas suas exten-
dit ad pauperē. L y. Scriptura emī sa-
cra quasi vīcōs inducit ad opa misericor-
die. l **M**ō timebit domui sue a fri-
goribus niuis. Id est a pena gebenne:
pm Q̄ dicit Ra. Salo. allegā illud: Ab
aquis niuis transi-
et ad calorem nūni-
um. Et loquī sic
de homine damnata-
to. m **O**mnes
emī dome. eius
i. boni doctores et
discipli. n **C**le-
sciti sūt dupli-
bus. i. virtutib⁹ in
telecūlūb⁹ et mo-
ralib⁹: q̄ sīt vestes
anīe. o **S**trāg-
ulatam vēstē.
id est diversis co-
lorib⁹ intermixta.
p **C**ecidit sibi.
quia sacra scriptu-
ra de omni genere
virtutū et donorū
tractat: et ad ea in-
ducit. q **B**ys-
sus. Icz castitatis.
r **E**t purpura.
cassata. s **I**n-
dumentū eius.
id ē verē studiū
in ea scientia pari-
ter et vita. t **M**ō
bil⁹ in portis vir-
elus. id est doctor
bon⁹ qui dicit no-
bilis in portis. Id
est iter sapientēs an-
tiqui sedentes ad
reddendū veritatē
iudicium: ideo sub-
ditur. v **Q**ū se-
derit cu senato-
ribus terrę. i. cu
sapientib⁹ q̄ habet
regere terrā et iudi-
care. x **S**yndō-
ne fecit et vendi-
vit. Job. 24.6

Heth

†

Teth

†

G

†

Ioth

†

Caph

†

Lamech

†

Mem

†

Nun

†

Samech

†

In festo beate Marie magdalene

Edit: et cingulum tradidit chananeo.
In hebreg habetur / mercator. Per syn-
donem que est vestis linea et munda: intelli-
gitur puritas mentis: per cingulum vero casti-
tas corporis. Unde dicit Gregorius homines.
p. 11. Lumbos enim
precingimus: cum
carnis luxuria per
continentia coarta/
mus. Dicitur au-
tem sacra scriptu-
ra ista facere: eo quod
ad ea inducit.
Ain
Phe
D
+ Sadick
N
† Kuph
T
Dat.
† Res
N
† Schyn
T
Toff

Contra bonum quod doctrinam suam incipit a comen-
datione sacre scripture: in **M**ulte filie.
Lydia phox et apietum scripture: in **L**on-
gregauerunt diuitias: et multas cogni-
tiones vitatis. o **C**ui super ies vniuer-
sitas: qui sacra scripture
ra multo plures ve-
ritates tradidit: et alii
scripture: et etiam
piiores: et alii purio-
res: quod ea nulla fal-
sitas admiscentur:
cum immediate ema-
nat a prima verita-
te. Scripture vero hu-
manitatem adiuvent et
si continentia multas
veritates: tam ha-
bit admittas multas
falsitates: sicut
per in scripturis Ari-
stotelis et aliorum phi-
losophorum: qui ne-
gant creationem mun-
di et cetera. p **F**allax
gratia et vanitas
pulchritudo. scilicet
verborum rhetorico-
rum in humanis scri-
pturis: et maxime
poeticis: in quibus
sub ornatis verbis
laetent multe falsi-
tates. q **M**ulte
comedit. **S**urrexerunt filii eius et be-
nefacta et honesta matre.
I altissimam predicatorum: vir eius et
sanctus et honestus deus.
Contra dominum
laudavit eam. **M**ulte filie cogredi-
vna pulchritudine: alia facundia: alia elegancia
gauerunt diuitias: tunc supergresu-
s mulier honesta et pudica. et nata sine hone-
sta es vniuersitas. **F**allax gratia et po-
state. qd. **M**ulier honesta
vana est pulchritudo: mulier ti-
quidem deo et bovidu-
m est deo ipsa laudabit. **D**ate ei s-
ed oca boves debent taliter mulier laudare: propter
operationes suas: in plateis et portis opa et enu-
anda sunt: quia aliquod rarus.
Et laudet de fructu manuum suarum: et laudet
eum in portis opera eius:
Chemitas domus sue: id est conscientia
ente secreta credentia in ea: quod bic labor
est optimus: et ideo sequitur. **E**t panem
ociosum non comedit. Surrexerunt filii eius: et discipuli studiosi. **E**t be-
atus padi: qui sacra scripture super oculum aliam
excollit. **C**ur ei et lau. ea. **L**ydia

te ei de fructu manuum suarum: id est stu-
dentibus in ea dabis fructus glori-
osus. **E**t laudet eam in portis opera
eius: id est sapientes in portis sedentes
cum iudicibus. Et isti sapientes dicuntur
opera sacre scripture: inquantum per eius
studium sapientiam consequuntur.

A **S**icut propter illius epistole scribit sanc*tus* Pau*lus* in eode capitulo. Si enim vnius delicto mors regnat per vnu*m*: multo magis ab*undantia* gr*e*z et donationis et iusticie accipientes i vita. I. b*ut* regna*b*uit p*er* vnu*m*. s*ed* celum christ*u*s. Tunc sequitur p*ro*sens epistola.

Christ*u*s: Sicut p*er* vnu*m* delictu*m*. Ly*ca* ad*e* b*ut* o*mn*es homines in con*d*emnationem. Hor*m* simul anime*z* corporis d*amnatio*nem. **S**ic per vnius homis iusticiam. sc*ilicet* christ*u*s.

Dom*ini* ho*ies* in iustificatione vite. Ly*ca*. Sicut p*er* delictu*m* ade*p* p*ro*p*aginatio*n*e* et origina*l*e peccati o*mn*es homines incur*re* damnatione simul anime*z* corporis; sic per vnu*m* homis sc*ilicet* christ*u*s passio*m* o*mn*es sunt libera*ti* ab eterna damnatione. **E** Sicut em*m* per obedi*entia* vnius ho*ies*.

Fec*to*res co*stitu*ti sunt multi: ita p*er* vnius. s*ed* christ*u*s. **G**Obedi*entia* z

Item de eod*e* festo f*u*m se*c*ula*r*es. Ad Roma. V. d*icitur* in fine.

Sicut per vni*m* s*ed* pat*m* original*e*. s*ed* exceptio*m* maria ab origine et filio eius. us delictu*m* omnes s*ed* iram dei.

Ho*ies* in c*on*demnatione: sic et p*er* ch*risti* sp*iritu* in maria; et subsequente*m* in alios et iustificente*m*.

Vnius iusticia*m* o*mn*is h*ab*ies in iustifi*catione* vite. Sicut em*m* p*er* inob*edientia* **E** in quo radicaliter tota humana sp*es* erat.

Dicit*m* in quo radicaliter tota humana sp*es* erat. s*ed* in o*mn*is p*ro*p*ter* virginie maria*m*.

Tut*i* sunt multi: ita p*er* vnius ob*edientia* s*ed* ch*risti*. s*ed* no*m* omnes: quia no*m* omnes baptis*ta* tur et salvantur.

Iustici*m* iusti constituentur multi. s*ed* post leg*e* nature lex scriptare*m*; ex quo multa di*varicatio* co*se*cuta est.

Lex aut*e* subintravit ut ab*undantia* s*ed* in lege mort*is*.

Ret delictu*m*. Ubi aut*e* ab*undauit* de*bet* s*ed* in lege gracie*m* delictu*m*.

Sup*er*ab*undauit* et gratia: ut si. s*ed* ducentem ad*m*

Cut regnauit pet*m* in morte*m*: ita et ex iusticia*m* Christ*u*s nos introduc*do* ad vit*a*.

Gra*m* regnet p*er* iustici*m* in vit*a* etern*a*. **P**er iesu*m* christ*u*s domin*m* nostr*m*.

In festo sancti Jacobi apostoli Epistola. Ja*m* non estis hospites et aduen*ti* **E** Quere infra in co*muni* sanctorum de apostolis.

A In vincula sancti Petri Ep*la*. Disit herodes rex man*m* ut affli*ge*. **E** Quere an*m* in festo sancti Petri et Pauli apostolorum.

C In festo sancti Laurentij martyris II. Corint*b*. IX. b*ut* circa principiu*m*

sunt asti. multi.

Ly*ca*. q*uod* sicut per in*obedientia* ade*co*medet*is* lignu*m* vet*er*is posteri fac*tu* sue iniust*ia*z christ*u*s in ligno crucis passi*m*: omnes

sunt iustificati **E** t*u* ad suffici*entia*: sed q*uod* p*er* gratia*m* christ*u*s no*m* o*mn*es iustificant*m*: hoc

no*m* p*ro*uenit ex def*er*tu*m* g*ra*z*e*/led ex def*er*tu*m* ho*m* e*st* repel*letu*i. **C**lex au*te*z subintravit*m* post culp*am* vel leg*e* naturale*m*. **E** ab*un*. delictu*m*. ab*undantius* cognoscere*m* delictu*m*: multa em*m* erant peccata ante leg*e* que no*m* credebant esse peccata*m* vel no*m* esse tan*ta*. vnde: Per leg*e* cognitione*m* peccati.

Ro*5.c* **K** Ubi aut*e* ab*undauit* delictu*m*. per legem*m*. **C** Sup*er*ab*undauit* et gra*m*. per ch*risti* p*ro*c*torib* venia*m* p*ro*f*erido*. **m** **E** It*em* si*c* regnauit peccati*m* in morte*m*. Ly*ca*. i. por*tu*ti*m* habu*it* de*bet* i*de*ci*di* ad morte*m* etern*a*. **N** It*em* er*at* gratia*m* regnet p*er* iustici*m* in vit*a* etern*a*. pot*er* nos induc*do* i*vi*ta*m* etern*a*. o*mn* **P**er iesu*m* christ*u*s domin*m* nostr*m*. qui e*st* mediator dei*m* et hominum.